

PROTOCOL

Medicijnverstrekking en Medisch handelen

Mei 2011
Waarbeekschool

Inhoudsopgave

Inleiding	3
Het kind wordt ziek op school	4
Het verstrekken van medicijnen op verzoek	5
Soorten geneesmiddelen en wijze van toediening.....	5
Paracetamol.....	6
Medische handelingen.....	7
Algemeen.....	7
Anafylaxis en het gebruik van de epi-pen.....	8
Wespen- en bijensteken	9
Teken	9
Afspraken met betrekking tot het toedienen van geneesmiddelen	10
Voorschriften	10
Noodsituaties.....	11
Stroomschema	12
Bijlage	13
Overeenkomst gebruik geneesmiddelen.....	14
Hoe te handelen bij calamiteiten (richtlijnen)	16
Aftekenlijst.....	17
Bekwaamheidsverklaring voor het uitvoeren van medische handelingen	18
Bronnen	19

Inleiding

Op school kunnen de leerkrachten geconfronteerd worden met leerlingen die klagen over pijn die meestal met een eenvoudige middelen te verhelpen is, zoals hoofdpijn, buikpijn, oorpijn of pijn ten gevolge van een insectenbeet.

Ook kunnen de ouders de leerkrachten verzoeken om hun kinderen medicijnen toe te dienen die door een arts zijn voorgeschreven of het verrichten van een medische handelingen.

Sinds de invoering Van de wet BIG (de Wet op de Beroepen in de Individuele Gezondheidszorg) kunnen de leerkrachten die medicijnen toedienen aan kinderen *zonder schriftelijke toestemming van de ouders/verzorgers*, persoonlijk aansprakelijk gesteld worden voor eventuele gevolgen.

In dit document zijn de richtlijnen aangegeven en/of afspraken vastgelegd over medicijnverstrekking en medisch handelen op de Waarbeekschool.

De informatiemap van de GGD heeft een handreiking gegeven over hoe om te gaan met de onderstaande situaties:

- Het kind wordt ziek op school
- Het verstrekken van medicijnen op verzoek
- Medisch handelen

Deze map waarin ook de gezondheidsrisico's in een basisschool zijn opgenomen, wordt gebruikt als informatiebron over infectieziekten en hoe verder te handelen.

Juli 2011

Het kind wordt ziek op school

Het komt voor dat een kind 's morgens gezond op school komt en dan tijdens de schooluren last krijgt van hoofd-, buik- of oorspijn.

Als een kind duidelijk ziek is en niet meer met de les kan meedoen, wordt contact met de ouder(s) opgenomen met het verzoek om het kind op te halen.

Bij enkele besmettelijke ziekten – die ernstig kunnen verlopen- mag het kind niet naar school komen omdat dan het risico voor de andere kinderen en leerkrachten om ook besmet te worden te groot is.

Het weren van kinderen vanwege een besmettelijke ziekte gebeurt in overleg met de GGD.

In principe zijn bij ziekte van een kind de ouders degenen die bepalen wat er moet gebeuren. Als de situatie dermate ernstig is dat er directe hulp nodig is, schakelt de school een huisarts in.

Voorbeelden van dergelijke gevallen zijn:

- een kind dat het plotseling benauwd krijgt;
- een kind dat bewusteloos raakt of niet meer aanspreekbaar is;
- een kind met hoge koorts;
- een kind dat plotseling ernstig ziek lijkt;
- ernstige ongevallen.

Is de huisarts niet bereikbaar dan wordt 1-1-2 gebeld.

Algemene afspraken over het beleid bij ziekte van het kind

1. de ouders nemen voor 8.30 uur of als het kind 's middags ziek wordt, contact op met de school;
2. is het kind niet afgemeld, dan neemt de school contact op met de ouder;
3. een kind dat niet meer in staat is om de lessen te volgen heeft behoefte aan rust, verzorging en extra aandacht. De school is niet in staat om in deze behoefte te voorzien.

Het uitgangspunt is: een kind dat ziek is, hoort thuis te zijn.

Afspraken over het beleid bij besmettelijke ziekten

1. De ouders melden besmettelijke ziekten van hun kind bij de school.
2. De directie overlegt zo nodig met de GGD, afdeling infectieziekte bestrijding. De GGD vraagt, met toestemming van de ouders, eventueel informatie op bij de huisarts.

Het verstrekken van medicijnen op verzoek

Wij streven ernaar om op school geen medicijnen toe te dienen aan de kinderen. Daar waar mogelijk wordt een medicijn door ouders/verzorgers zelf toegediend.

Bij medicijnen die bijvoorbeeld 2 x per dag en niet tijdsgebonden gegeven moeten worden, is dit heel goed mogelijk.

Soms krijgen kinderen medicijnen of andere middelen voorgeschreven die zij een aantal malen per dag moeten gebruiken, dus ook onder schooltijd.

Het zijn de ouders die aan de schoolleiding of leerkracht vragen om deze middelen te verstrekken. De verantwoordelijkheid voor een juiste toediening van het medicijn berust bij ouders/verzorgers.

De toestemming voor het verstrekken van een medicijn wordt schriftelijk vastgelegd in "Overeenkomst gebruik geneesmiddelen".

Wanneer het gaat om het verstrekken van medicijnen gedurende een lange periode wordt regelmatig met de ouders overlegd over de ziekte en het daarbij behorende medicijngebruik op school.

Een goed moment om te overleggen is wanneer ouders een nieuwe voorraad medicijnen komen brengen.

Afspraken t.a.v. aanneming medicijnen:

- De medicijnen worden alleen in ontvangst genomen wanneer ze in de originele verpakking zitten en uitgeschreven zijn op naam van het betreffende kind.
- De bijsluiters worden goed gelezen voor eventuele bijwerkingen van het medicijn.
- Op de aftekenlijst wordt per keer genoteerd dat het betreffende kind het medicijn heeft gekregen.

Wanneer zich een situatie voordoet dat een kind niet goed op het medicijn reageert of dat er onverhoopt toch een fout is gemaakt bij toediening, nemen wij direct contact op met de huisarts of specialist in het ziekenhuis. Bij een ernstige situatie wordt het landelijke alarmnummer 112 gebeld.

Soorten geneesmiddelen en wijze van toediening

Het schriftelijk toestemming geven middels de "Overeenkomst gebruik geneesmiddelen" geldt voor **alle** medicijnen, zowel reguliere als homeopathische middelen.

Het gaat hierbij zowel om:

- Geneesmiddelen die op recept zijn voorgeschreven door huisarts of specialist. Denk hierbij bijvoorbeeld aan antibiotica -kuren, hoestdrank, neus-, oog- of oordruppels, anti-allergeen medicijnen bij diabetes (geen injecties) of bij astmatische aandoeningen (pufjes) of bij epileptische aandoeningen of voor overactieve kinderen.
- Zelfzorgmiddelen. Dit zijn geneesmiddelen die zelf bij apotheek of drogist gekocht zijn. Denk aan: neus-, oog-, of oordruppels, pilletjes tegen tandpijn, hoestdrank, zalf tegen jeuk of schrale huid.

Let op: indien ouders/verzorgers vragen een medicijn toe te dienen dat hier niet genoemd wordt, wordt contact opgenomen met de schoolarts.

Goedgekeurde medicijnen in Nederland zijn te herkennen aan een code op de verpakking:

- Reguliere medicijnen: RVG+volgnummer
- Homeopathische middelen: RHV+volgnummer

Om te kunnen beslissen of een medicijn door de leerkracht mag worden toegediend volgens de Wet BIG, is het van belang om te weten **hoe** een medicijn moet worden toegediend.

Het geven van bijvoorbeeld drankjes, tabletten, pufjes, zalfjes, druppeltjes is wel mogelijk, maar voorwaarde is dat ouders goede instructies geven en dat de groepsleiding zich bekwaam genoeg acht om het medicijn te geven.

Paracetamol

Paracetamol wordt veel gebruikt en lijkt een 'onschuldig' medicijn. Door het gebruik van paracetamol bestaat echter het risico dat symptomen onderdrukt worden wat tot een foute inschatting kan leiden. Een kind kan ernstiger ziek zijn dan op grond van het gedrag verwacht zou worden.

Op advies van de GGD is het toedienen van paracetamol daarom alleen toegestaan op recept van de (huis)arts.

Medische handelingen

Algemeen

Kinderen kunnen ziek worden. Naast de gewone ziektes zoals bijvoorbeeld verkoudheid of waterpokken kan het ook zijn dat kinderen medische handelingen behoeven.

Definities medisch handelen.

1. Eenvoudig medische handelingen
2. Afgeleide medische handelingen
3. Voorbehouden medische handelingen

Eenvoudig medische handelingen:

Bij eenvoudig medisch handelen gaat het om de 'huis-, tuin-, en keukenhandelingen' zoals verzorgen van schaafwondjes, plakken van pleisters, wespsteken, en het toedienen van medicijnen anders dan injecties.

Het toedienen van medicijnen, zoals beschreven in hoofdstuk 3, valt in de Wet BIG ook onder eenvoudig medische handelingen en mogen door leerkrachten worden uitgevoerd. In uitzonderlijke gevallen kunnen ouders de leerkracht vragen om medische handelingen uit te voeren die volgens de Wet BIG vallen onder afgeleide of voorbehouden handelingen: bijvoorbeeld een vingerprikje, het geven van injecties bij diabetes, sondevoeding toedienen, klysma inbrengen.

Afgeleide medische handelingen:

Afgeleide medische handelingen zijn handelingen die leerkracht in principe zouden kunnen verrichten, mits er goede instructie is gegeven.

De Wet BIG bepaalt dat, als de instructie wordt gegeven door een "zelfstandig bevoegd beroepsbeoefenaar", zoals een arts, de leerkracht dan als een "niet zelfstandig bevoegd beroepsbeoefenaar" deze handelingen mag uitvoeren.

Voorbehouden medische handelingen:

Voorbehouden medische handelingen zijn handelingen die bij ondeskundige uitvoering ernstige risico's met zich mee brengen. Deze handelingen mogen alleen door (para-) medisch bevoegde medewerkers verricht worden.

Door het verrichten van afgeleide- en voorbehouden medische handelingen aanvaardt de directeur een aantal verantwoordelijkheden. De leerkrachten begeben zich dan op een terrein waarvoor zij niet zijn gekwalificeerd. Om deze reden zal de school in principe geen afgeleide en/of voorbehouden medische handelingen verrichten.

Deze medische handelingen worden door bijvoorbeeld thuiszorg of ouders zelf op school uitgevoerd.

Anafylaxis en het gebruik van de epi-pen

Een uitzondering op deze regel wordt gemaakt indien er sprake is van acuut noodzakelijk ingrijpen, bijvoorbeeld een heftige allergische reactie (Anafylaxis) of een epileptisch insult. Met het oog op de gezondheid van kinderen is het van groot belang dat er zorgvuldig wordt gehandeld. Leerkrachten moeten daarbij over de vereiste bekwaamheid beschikken.

Anafylaxis is een acute allergische reactie die direct eerste hulp vereist. Deze reactie kan geactiveerd worden door een verscheidenheid aan allergenen, de meest voorkomende zijn voedsel (in het bijzonder pinda, eieren, koemelk, noten), latex (natuur rubber) en het gif van stekende insecten (zoals bijen en wespen).

Sommige kinderen met een ernstige allergie lopen het gevaar in een anafylactische shock te raken, als zij in contact komen met de allergene stof.

De specialist kan voor zo'n kind een epi-pen hebben voorgeschreven, voor het geval dit kind in een anafylactische shock dreigt te raken.

In uiterste noodgevallen wordt een ieder geacht naar beste vermogen te handelen. Een wetsovertreding uit 'overmacht' is niet strafbaar. Het gaat dan om situaties die niet zijn voorzien.

Het is echter wel belangrijk om zeker te weten dat het kind in een anafylactische shock dreigt te raken. Aangezien dit een vorm van diagnose stellen is, overleg dan altijd met 112. Middels het stellen van vragen helpen zij bij het vaststellen van de diagnose. Na het toedienen heeft het kind verdere behandeling nodig, die via 112 geregeld kan worden.

Indien er sprake is van een kind met epi-pen dienen de vaste groepsleerkracht(en) en de BHV-er(s) goed geïnstrueerd te worden.

Tevens is het belangrijk vast te leggen:

- Wie geïnstrueerd is.
- Wie geïnstrueerd heeft.
- Hoe de injectie gegeven moet worden (met bijvoorbeeld een tekening erbij).
- Waar de epi-pen ligt.
- Wanneer er geprikt moet worden.
- Wat de verschijnselen zijn.
- Telefoonnummer huisarts.
- Het document "Overeenkomst gebruik geneesmiddelen" moet ingevuld zijn.

Iemand van het Nederlands Anafylaxis Netwerk kan informatie verzorgen en eventueel een informatieavond organiseren. Voor informatie: www.anafylaxis.nl. Ook kan contact opgenomen worden met de huisarts of GGD. Onder begeleiding kan bijvoorbeeld instructie met een oefenpen worden gegeven.

Wespen- en bijensteken

Wespen en bijen veroorzaken nare steken. Wanneer een kind wordt gestoken is het belangrijk om direct de angel te verwijderen met een pincet en daarna het gif met een speciaal spuitje uit te zuigen.

Daarna kan een ijsklontje ter verkoeling op het wondje gelegd worden.

Bij een steek in mond of hals is het belangrijk om direct naar de dichtstbijzijnde huisarts te gaan.

Soms treedt er na een wesp- of bijensteek een heftige, allergische reactie op (ernstige benauwdheid, verwardheid of bewusteloosheid). In dat geval zal een arts of 1-1-2 gebeld worden.

Teken

Teken kunnen besmet zijn met ziekteverwekkende bacteriën en virussen. In Nederland zijn dit met name de bacteriën die de ziekte van Lyme veroorzaken.

Een teek die al in de huid vast zit, moet zo snel mogelijk worden verwijderd, maar wel op de juiste manier.

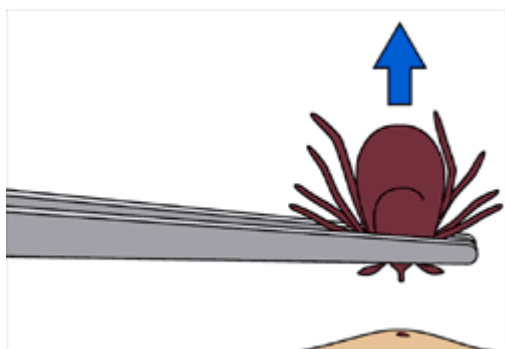
Verwijder met behulp van een teekpincet de teek en desinfecteer daarna het wondje.

Noteer de naam van het kind, datum van verwijderen en de plaats op het lichaam.

Deze informatie wordt aan de ouder(s) doorgegeven

Stap 1: teek beetpakken met pincet

Stap 2: de teek eruit trekken

Afspraken met betrekking tot het toedienen van geneesmiddelen

Voorschriften

- Een geneesmiddel/zelfzorgmiddel wordt alleen toegediend op *specifiek verzoek* van ouders/verzorgers.
- Ouders/verzorgers vullen het formulier “*Overeenkomst gebruik geneesmiddelen*” volledig in en ondertekenen dit. Deze formulieren worden zorgvuldig bewaard, totdat het betreffende kind de school heeft verlaten of doordat het contract is beëindigd.
- *Instructie m.b.t. toediening van de medicijnen* wordt door de ouder/verzorger aan de leerkracht(en) van het betreffende kind gegeven (o.a. manier van toedienen, wel of niet koel bewaren, mogelijke reactie op medicijnen, reactietijd).
- Bij langdurig of structureel verstrekken van medicijnen wordt door de ouder/verzorger regelmatig overlegd over de ziekte en het medicijngebruik.
Bij wijzigingen wordt de overeenkomst aangepast.
- Een geneesmiddel wordt alleen toegediend door de *vaste geïnstrueerde leerkracht(en)* van het betreffende kind (dus niet door invalkrachten of stagiaires).
- Op een *aftekenlijst* (zie bijlage 2) zet de leerkracht een paraaf als een medicijn is toegediend en/of een medische handeling heeft verricht. Deze lijst wordt zorgvuldig bewaard tot het kind de school verlaat.
- Het geneesmiddel moet *in de originele verpakking* zitten en de originele bijsluiter moet worden bijgesloten.
 - Medicatie op doktersvoorschrift
Indien er verschil is tussen het doktersvoorschrift en de bijsluiter, wordt eerst overlegd met de arts over de gewenste toediening of wordt de ouders/verzorgers gevraagd om een schriftelijke verklaring van de arts over de gewenste toediening. Bij twijfel het medicijn nooit toedienen.
 - Zelfzorgmedicatie
Indien er sprake is van een verschil tussen bijsluiter en de wijze van toediening die door de ouders/verzorgers wordt gevraagd, wordt het zelfzorgmiddel niet toegediend. In geval van zelfzorgmedicatie dient de door ouders/verzorgers verzochte wijze van toediening altijd overeen te komen met de tekst van de bijsluiter.
- Geneesmiddelen worden bewaard *in een koelkast of afgesloten kast*, buiten het bereik van kinderen. Geneesmiddelen waar niet op staat dat ze in de koelkast moeten worden bewaard, mogen daar ook niet worden opgeslagen.
- Controleer altijd de *uiterste gebruiksdatum* en retourneer verlopen of overtollige medicijnen aan de ouders/verzorgers.

- Laat ouders/verzorgers een *nieuw geneesmiddel/zelfzorgmiddel* altijd eerst thuis gebruiken. Vraag hen voor te doen, hoe het geneesmiddel het beste gegeven kan worden, of pleeg overleg hierover.
- Een geneesmiddel/zelfzorgmiddel wordt alleen toegediend als het dagelijkse ritme van de groep en een goede zorg voor de *overige kinderen* niet wordt belemmerd. In dit geval worden de ouders van te voren op de hoogte gebracht van het besluit.
- Medische handelingen (vingerprikje, injecties, uittrekken sonde etc.) worden op school in principe uitgevoerd door de ouders zelf, medici of thuiszorg.

Noodsituaties

Bij calamiteiten met een geneesmiddel/zelfzorgmiddel (bijvoorbeeld: de toediening mislukt of gaat verkeerd; het kind reageert niet goed op het medicijn) worden ouders/verzorgers hiervan z.s.m. op de hoogte gebracht. Indien nodig wordt ook contact opgenomen met de behandelend arts en/of de apotheek.

In de “Overeenkomst gebruik geneesmiddelen” staan telefoonnummers van beide.

Stroomschema

	Actie	Wanneer	Wie
1	Verzoek om medicijnen toe te dienen of (toegestane) medische handelingen te verrichten.		Ouders/verzorgers
2	Beoordelen of aan het verzoek kan worden tegemoet gekomen conform protocol Medicijngebruik.	Meteen na verzoek	Leerkracht Leerkracht informeert de directie.
3	Indien de beoordeling negatief uitvalt de ouders/verzorgers duidelijk met redenen omkleed in kennis stellen van het besluit	z.s.m.	Directie
4	Indien de beoordeling positief uitvalt het formulier "Overeenkomst gebruik medicijnen" nauwkeurig invullen.	Meteen na besluit	Directie
5	Ouders/verzorgers verklaren zich akkoord door het formulier te ondertekenen.	z.s.m.	Ouders/verzorgers
6	De ouders/verzorgers instrueren de betrokken leerkracht(en). Bij 'afgeleide of voorbehouden handelingen' (Wet BIG) instrueert de arts en geeft een bekwaamheidsverklaring af.	z.s.m. z.s.m.	Ouders/ leerkrachten Ouders/arts/ Groepsleiding/locatiemanager
7	Het toedienen van medicijnen of het uitvoeren van handelingen kan conform de afspraken geschieden.	Indien voorgaande punten zijn uitgevoerd.	Groepsleerkracht(en)
8	Elke dag wordt er door de groepsleerkracht(en) het gebruik van medicijnen of het ondergaan van handelingen afgeparafeerd op de "Aftekenlijst"	Bij toediening	Groepsleerkracht(en)
10	Alle documenten verband houdend met het verzoek, worden bewaard in het dossier van het kind met inachtneming van de privacyregels, tot het kind de school verlaat.		Groepsleerkracht(en)/i b-er

Bijlage

Overeenkomst gebruik geneesmiddelen

Hoe te handelen bij een calamiteit (RICHTLIJNEN)

Aftekenlijst

Bekwaamheidsverklaring voor uitvoeren medische handelingen

Overeenkomst gebruik geneesmiddelen.

Bron: Informatiemap van de GGD - Richtlijnen technische hygiënezorg

1. Hierbij geeft (naam ouder/verzorger):

ouder/verzorger van (naam kind):

toestemming om zijn/haar kind tijdens het verblijf op school het hierna genoemde geneesmiddel/zelfzorgmiddel toe te dienen.

2. Naam geneesmiddel/zelfzorgmiddel:

3. Het geneesmiddel/zelfzorgmiddel dient te worden verstrekt van (begindatum): tot(einddatum):

bij langdurig gebruik:

houdbaarheidsdatum geneesmiddel/zelfzorgmiddel:
geplande datum evaluatie toediening:

4. Dosering:

5. Tijdstip:

Uur	8	9	10	11	12	13	14	15

Bijzondere aanwijzingen:

(Bv. ... uur voor/ na de maaltijd; niet met melkproducten geven; zittend, op schoot, liggend, staand.)

6. Wijze van toediening:

(B.v. via mond – neus – oog – oor – huid - rectaal – anders.....)

7. Het geneesmiddel/zelfzorgmiddel dient bewaard te worden op de volgende plaats
(koelkast of andere plaats)

8. Telefoonnummers:

Ouders: _____

Andere persoon door
Ouders aangewezen:

Naam: _____ tel. _____

Huisarts:
Naam: _____ tel. _____

Apotheek:
Naam: _____ tel. _____

Deze verklaring geldt tot _____ (max. 1 jaar)

Voor akkoord,

Plaats en datum:

Handtekening ouder/verzorger:

MEDICIJNINSTRUCTIE

Er is instructie gegeven over het toedienen van de medicijnen op:

_____ (datum)

DOOR:
Naam: _____

Functie: _____

Van: _____ (instelling)

AAN:
Naam: _____

Functie: _____

Van: _____ (naam,school+plaats)

Hoe te handelen bij calamiteiten (richtlijnen)

- Laat het kind niet alleen. Probeer rustig te blijven.
Observeer het kind goed en probeer het gerust te stellen.
- Indien er sprake is van een acuut epileptisch insult of een heftige allergische reactie: dien een medische spoedmedicatie toe door de persoon die in school daarvoor is opgeleid. De school draagt er zorg voor dat de leerkracht in het bezit is van een bekwaamheidsverklaring afgegeven door een erkend medicus (bijv. huisarts).
- Waarschuw een volwassene voor bijstand (of laat één van de kinderen een volwassene ophalen waarbij u duidelijk instrueert wat het kind tegen de volwassene moet zeggen)
- Bel direct de huisarts en/of de specialist van het kind.
- Bel bij een ernstige situatie direct het landelijk alarmnummer 112.
- Indien sprake is van medicijngebruik: geef door welke medicijnen zijn toegediend/gebruikt.
- Zorg ervoor dat u alle relevante gegevens van het kind bij de hand hebt (of laat ze direct door iemand opzoeken) zoals:
 1. Naam van het kind
 2. Geboortedatum
 3. Adres
 4. Telefoonnummer van ouders en/of andere, door de ouders aangewezen persoon
 5. Naam en telefoonnummer van huisarts/specialist
 6. Ziektebeeld waarvoor medicijnen of medische handeling nodig zijn
- Bel de ouders (bij geen gehoor een andere, door de ouders aangewezen persoon):
 1. Leg duidelijk uit wat er gebeurd is
 2. Vertel, indien bekend, wat de arts heeft gedaan/gezegd
 3. In geval van opname, geef door naar welk ziekenhuis het kind is gegaan.

Bekwaamheidsverklaring voor het uitvoeren van medische handelingen

Bekwaamheidsverklaring bij het uitvoeren van medische handelingen.

Ondergetekende, bevoegd tot het uitvoeren van de hieronder beschreven handeling:

verklaart dat,

(naam werknemer):

functie:

werkzaam aan/bij:

na instructie door ondergetekende, in staat is bovengenoemde handeling bekwaam uit te voeren.

De handeling moet worden uitgevoerd ten behoeve van:

naam kind: _____

geboortedatum: _____

Het uitvoeren van bovengenoemde handeling is voor het kind noodzakelijk wegens:

De hierboven beschreven handeling mag alleen worden uitgevoerd op de tijdstippen waarop het kind aanwezig is op de school.

De hierboven beschreven handeling moet worden uitgevoerd gedurende de periode:

Ondergetekende:

Naam:

Plaats:.....

Functie :

Werkzaam bij:.....

Datum:

Handtekening:

Bronnen

Documentatie:

Informatiemap GGD

Protocol medicijnverstrekking en medisch handelen – Kinderopvang Catalpa

Internetsite:

www.rivm.nl

www.igz.nl